Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Nogle Erindringer

om

Hofpianofortefabrikant

Hans Peter Møller,

samlede

af

Conrad Møller.

(Trykt som Manuskript for Familien.)

Nogle Erindringer

om

Hofpianofortefabrikant

Hans Peter Møller,

samlede

af

Conrad Møller.

(Trykt som Manuskript for Familien.)

Kjøbenhavn
Langkjærs Bogtrykkeri
1913.

Hans Peter Møller,

der blev født 8. Mai 1802 og døbt i Frue Kirke 27. Mai 1803, var en Søn af Peter Nicolai Møller og Karen Worre, f. Christensen. Faderen var fra Tønder og Moderen fra Rørvig i Odsherred. Faderen kom i 1798 som 22-aarig Tjenestekarl til Kjøbenhavn og tog Tjeneste ved Mølleriet. Aaret efter ægtede han sin Hustru, der hensad som Enke efter sin første Mand, Hans Worre, med hvem hun havde 4 Døtre.

Worre havde været Øltapper; men, da dette var et nyt Begreb dengang, lød hans Borgerskab paa Værtshusholderi; dette overtog P. N. Møller og blev tillige ansat som Tøndedrager og senere som Maltmøller ved »Kongens Bryghus«. Ifølge en Familietradition havde han, der egentlig hed Peter Nicolai Mikkelsen, faaet — efter Tidens Sædvane — sit Tilnavn Møller efter Professionen. Navnet beholdt han, ikke mindst for ikke at blive forvexlet med en dalevende Mestertyv: Peter Mikkelsen.

Efter et lykkeligt Samliv døde imidlertid begge H. P. Møllers Forældre i deres bedste Alder: Moderen 12. April 1811 (43 Aar gl.) og Faderen 9. Marts 1812 (36 Aar gl.), efterladende 4 Helsødskende: tre Sønner og en Datter.

Hans, der var den næstældste Søn, blev altsaa forældreløs i 10 Aars Alderen. Han kom da i Huset hos en uformuende Svoger, der var gift med en af hans Halvsøstre og af Profession var Urtekræmmer. De 1000 Rigsdaler, der vare hans Arvepart og som tilligemed hans tre umyndige Helsødskendes Arveparter vare indsatte i Overformynderiet, gik tabt efter Pengekrisen og en derpaa følgende Fallit i Overformynderiet.

Indtil sit 7. Aar havde han sammen med sin ældre Broder faaet Undervisning i Hjemmet og derefter i »det Betzerske Institut«, men nu synes han at være kommen i »Nicolai Skole«. Her var en af hans Kammerater den senere berømte Skuespiller Phister, der fra Skoledagene og fremdeles blev ham 8 Skilling skyldig. En af Lærerne, der tydeligt nok havde forlorne Lægge — de lange Benklæder var endnu ikke almindelige — og som havde Tilbøielighed til at falde i Søvn i Timen, vaagnede engang med kulørte Sløifer heftede i Læggene. Var det ikke en Skjælmstreg af Phister, kunde den godt tillægges Hans, der var livlig af Naturen. Hvilken løierlig Lærdom, der indpodedes Børnene dengang, fremgaar af, at Hans til sin Død som Erindring om sin Skolelærdom kunde opremse nogle og tyve russiske Departementer!

Svogeren, der som nævnt var Urtekræmmer, vilde nu anbringe ham ved samme Forretning, og fra den Tid stammede Hans's Færdighed i at lave de deiligste Kræmmerhuse. Urtekræmmeriet stemmede imidlertid ikke med Drengens uovervindelige Lyst til Snedkeri.

Denne Hans's Tilbøielighed kom tilfældigvis Instrumentmager Uldahl for Øre, og hos ham blev han derpaa antaget som Lærling i sit 14. Aar. Ved sin Lærvillighed og gode Opførsel vandt han snart Uldahls Tillid og, da Denne samtidigt blev opmærksom paa

hans udmærkede Gehør, benyttede han ham allerede i hans 16. Aar som Klaverstemmer udenfor Fabrikken.

Denne Omstændighed gav Anledning til en pudsig Situation. Hans Møller var sent udviklet (han blev ogsaa først konfirmeret, da han var $16^1/_2$ Aar), og det var derfor forstaaeligt, at en af Uldahls Kunder, til hvem han var sendt som Stemmer, afviste ham med den Besked, at han ikke havde bedt Uldahl om at sende et Barn til at stemme Klaveret. Krænket gik saa Møller sin Vei. Et Aars Tid efter vilde Skjæbnen, at han blev sendt til den samme Familie for at stemme. Han var nu skudt godt i Veiret og fik strax fat paa Klaveret. Medens han stemte, kom Herren i Huset; han spurgte bl. A., hvor den lille Fyr var bleven af, der for et Aars Tid siden var sendt for at stemme Klaveret. »Det er mig!« sagde Møller — og flov blev Forespørgeren.

Dengang Hans Møller og en anden Lærling hos Uldahl samtidigt lærte at stemme, lovede Uldahl den af dem, der først og bedst lærte Stemmeriet, et Lommeuhr. Dette tilfaldt Møller, hvis fire Sønner senere successivt benyttede det i deres Drengeaar.

Hvor tilfreds Uldahl var med sin Lærling, sees af følgende Svendebrev:

»At Hans Møller, som jeg antog i Lære den 19. April »1815, har ved fortrinligt Nemme og udmærket vedholdende »Flid og Nøiagtighed erhvervet sig en saadan Grad af Due»lighed i sit Fag, at jeg anseer det for min Pligt fra idag af »at erklære ham for Fortepiano-Fabriquens-Svend, dette be»kræftes herved under min Haand og mit vedtrykte Segl, »med de bedste Ønsker for bemeldte unge Menneskes frem»tidige Vel.

»Kjøbenhavn, 19. Februar 1820. P. C. Uldahl«.

Ved Uldahls Død i 1820 blev han optaget som Medlem i den efterlevende Familie og bestyrede nu for En-

ken den indskrænkede Virksomhed, idet han vedligeholdt og stemte de efter hendes Mand arvede Klaverer, som nu udleiedes. Herved blev han mere og mere bekjendt som Klaverstemmer. Stemning og Reparation af Klaverer var i en Aarrække hans væsentligste Erhverv. Fra Mai 1829 foreligge tre stærkt rosende Anbefalinger for ham som Instrumentmager og Stemmer fra den bekjendte Fortepianofabrikant A. Marschall, fra Organist Krossing og fra Professor og kongelig Musik-Directeur Schall.

At Møller var en udmærket Stemmer fremgaar ogsaa tydeligt af den Omstændighed, at Franz Liszt ved sit Besøg i Kjøbenhavn søgte at faa ham med paa en Tournée, hvad der dog ikke lod sig gjøre, da Møller ikke kunde afbryde sin Virksomhed for saa lang Tid.

Hans Dygtighed som Stemmer blev dog engang sat paa en haard Prøve. Ved en af de første Industriudstillinger, der dengang holdtes paa Charlottenborg, hvor forskjellige Instrumentmagere foruden Hornung havde udstillet, vilde et Par af Konkurrenterne, der saae skjævt til Hornung og hans Repræsentant: Møller, chikanere denne, og, da han en Dag som sædvanligt sad og stemte Hornungs Klaverer, gjorde de Forsøg paa at forstyrre ham ved at begynde paa at stemme deres egne Klaverer. Møller stemte roligt videre, medens de to Chikanører maatte opgive Ævret og fortrække.

Instrumentmager Teudt, der selv var en god Stemmer og dog ikke havde Lovord nok for Møller som Stemmer, kunde navnlig ikke glemme hans forbavsende Hurtighed. Han mødte engang Møller ved Begyndelsen af Gothersgade, da Denne skulde op i et Hus der og stemme. Da saa Teudt efterat have aflagt en Besked i den anden Ende af Gaden kom tilbage (efter en kneben halv Times Forløb) mødte Møller ham igjen med

Et: »Nu er det besørget!«; han havde virkelig været oppe og stemt et Piano igjennem.

Møllers Ophold i det Uldahlske Hjem havde til Følge, at det var forbi med hans Ungkarlestand; thi i 1823 blev han forlovet med Johanne Marie Elisabeth (kaldet: Betty) Gebauer, Professor, Dyrmaler Gebauers ældste Datter, der var født 7. December 1806 og i 1822 kom i Huset hos Uldahls som Lærerinde for Børnene. Efter 6 Aars Forlovelse bleve de viede den 21. September 1829.

Da Prof. Gebauer dengang var flyttet til Aarhus, foregik Vielsen i den nærliggende Brabrand Kirke (til hvilken Gebauer i den Anledning malede en Altertavle), fordi Præsten her, Pastor Hahn, var en Svoger til Oberst Høegh Guldberg, hvis Søn Emmerik var forlovet med Brudens Søster Mine. Brylluppet stod ogsaa hos Obersten, der boede i Aarhus. —

Ægteskabet varede imidlertid kun kort; thi, efterat have bragt et dødfødt Barn til Verden, døde den unge Hustru allerede Aaret efter, den 25. December 1830.

H. P. Møller levede nu som Enkemand i en 6 Aars Tid; men, da han i Løbet af den Tid havde lært Maren Nicoline Randbøll nærmere at kjende, og de Begge syntes om hinanden, blev han forlovet med hende. Hun, der var født 1. Februar 1807, døbt i Trinitatis Kirke 19. Februar samme Aar og konfirmeret 13. April 1822, var en Datter af en af hans Faders gamle Bekjendte og Veninde til Møllers Søster Cathrine, der var bleven optaget der i Huset, da hun blev forældreløs. Brylluppet stod den 8. Oktober 1836, og Vielsen foregik i Skrydstrup pr. Haderslev, hvor Brudens Broder Jørgen Christensen Randbøll dengang var Præst.

Da H. P. Møllers Svigerfader, der var en ret velstaaende »Mel- og Grynhandler«, og som i 1816 yder-

ligere havde faaet Ret til at være »Rugbrødsbager« (efterat have renonceret paa en ham tidligere meddelt »Bevilling til Handel med ost- og vestindiske samt chinesiske Varer«) Aaret efter, i August 1837, afgik ved Døden, overtog Svigersønnen den 6. Januar 1838 Borgerskabet og holdt den gamle Forretning gaaende ved Siden af Instrumentmageriet. Denne unaturlige Kombination opgav han dog efter nogle faa Aars Forløb, da det slet ikke laa for ham at handle med Mel og Gryn, og levede nu udelukkende af Instrumentmageri og Klaverstemning.

Som den geniale Stemmer, han var, opfandt han i 1839 »Orthochordet«, en Stemmegaffel, der kunde indstilles til alle Tonerne i en Oktav.

En anden Opfindelse af ham var de saakaldte »Cylinderlyrer«, en Slags diminutive Dreie-Klaverer, som man spillede paa ved at dreie et Haandsving, der saa gjennem en roterende Valse (Cylinder) satte en Hammermekanik i Gang, som anslog Strengene. Det var ikke noget let Arbeide at udsætte Melodierne for disse Instrumenter, da der kun kunde rummes forholdsvis faa Toner i Cylinderlyren (som var saa lille, at een Mand let kunde transportere den). Til Anordningen af dette Arbeide fik han en udmærket Hjælp i Svogeren, Komponisten (og senere Organisten) Joh. Chr. Gebauer. — Cylinderlyrerne brugtes en Del dengang, da Klaverer og Klaverspillere vare sjældnere, og ikke mindst til Baller, hvor de saa senere fik Afløsere i de lettere haandterlige Harmonikaer.

Under sin Stemmervirksomhed lærte Møller de Hornungske Klaverer at kjende, som efterhaanden kom til Kjøbenhavn. Han kom i Forbindelse med Hornung, der da var etableret i Slagelse, og, da Hornung, ved Møllers Tilskyndelse, i 1842 flyttede sin Virksomhed

til Kjøbenhavn, knyttedes han til denne og var ved sin Dygtighed en god Støtte for samme.

Da Hornung den 19. April 1852 trak sig ud af Forretningen for at søge Hvile ovenpaa sin lange Virksomhed, overtog H. P. Møller, der den 9. Marts 1850 havde løst Borgerskab som »Musikalsk Instrumentmager«, Fabrikken, som da fik sit endelige Navn: Hornung & Møller. —

Foruden at han havde næret varm Interesse for sin Profession, havde H. P. Møller ogsaa været en ivrig Livjæger. Han blev indrulleret i Korpset den 11. September 1821 og blev som Overjæger den 1. November 1828 Dannebrogsmand paa Grund af sin store Interesse for Skydning og sit Arbeide for at høine denne i Korpset. I 1834 fik han som Vaabenmester det officielle Sølv-Krudtmaal (til at bære paa Bandoleret) som »bedste Skytte«.

I 1829 udkom der paa Boghandler J. Nielsens Forlag »Nyt Udvalg af Selskabs- og Jægersange for Kongens Livjægerkorps, ved H. P. Møller«, og i 1848 udgav han selv en »Kortfattet Vaabenlære eller Anviisning til Selvunderviisning i Skarpskydning for alle Stænder«.

Hans Lyst til Skydning tabte sig ikke senere, hvorfor han ogsaa den 6. Oktober 1851 blev Medlem af »det kjøbenhavnske Skydeselskab og danske Broderskab« og der paa Grund af sin Dygtighed som Skytte forøgede Hjemmets Sølvtøisbeholdning. — Foruden at være »Skydebroder« blev han, den 10. November 1856, optaget i »Det gode Sindelag«, en selskabelig, men temmelig exclusiv Forening for Skjønaander, Kunstnere, Theaterfolk o. l.

Ved sin Flid og Dygtighed og andre gode Egenskaber havde han skaffet sig en smuk Stilling i Samfundet, men nød ikke i saa mange Aar Glæden af sin

selvstændige Stilling, idet en ondartet Gigtfeber gjorde Ende paa hans Liv den 9. Juni 1859. Syvendedagen derefter foregik Begravelsen fra Holmens Kirke. For at hædre den Afdøde mødte den gamle Komponist H. C. Lumbye selv med en Del af sit Orkester og spillede i Kirken. Af det meget store Følge fulgte Mange — i 20 à 30 Karether — den lange Vei ud til Assistents Kirkegaard.

I det lykkelige og kjærlige Samliv med sin Hustru fik han fire Sønner og to Døtre. Enken, der havde været ham en god Hustru og en ikke mindre god Moder overfor deres Børn, døde den 15. Januar 1871.

Efterat have samlet foranstaaende, væsentligst historiske Data føler jeg Trang til at supplere dem med Følgende:

Foruden at have været en virksom Deltager i den soldatermæssige Side af Livjægerlivet var min Fader ogsaa i den glade Side, den selskabelige, en fremragende Leder paa Grund af sit elskværdige Lune og sin gode Sangstemme. Dette fremgaar bl. A. af en Sang (fra 1828, af H. F. Martensen) fra Livjægernes Visebog, som Forfatteren ender med følgende Vers:

Naar vi til Byen sammen gaaer
I munter Jægerklynge,
Saa mangen Vise vi da faaer,
Naar Møller kun vil synge.
Vi stemme Alle lystig i
En munter Jægerharmoni,
Hurra! vor Harmoni!
Falladera.

Til Illustration af hans Lune tjener Følgende: Som Vaabenmester skulde han kun møde en Gang om Aaret og laante da regelmæssigt et Par hvide Benklæder hos en Livjæger-Kollega ved Navn Green, den senere Oberst i Korpset, da han selvfølgelig for denne sjældne Lejlighed (den aarlige Manøvre) ikke vilde anskaffe sig den manglende, men absolut nødvendige Uniformsnederdel.

Da han nu engang stod i den sædvanlige Forlegenhed, bad han Green om Benklæderne med følgende Epistel:

Høistærede Hr.
De tidt har hjulpet mine Been.
Afhjælp endnu en Gang
Min Trang.

Deres

Han skal ogsaa have lavet Sange i sin Ungdom, men der findes desværre ingen af dem; kun veed jeg, at en begyndte saaledes: »Her i Skyttens Institut« — selvfølgeligt en Livjægersang!

At Andre skrev Sange og det Sange til ham i hans Livjægerperiode, kan sees af nedenstaaende to Sange, der tillige vise, hvor afholdt han var af Kammeraterne.

H. P. Møllers Skaal.

Mel.: Lauf Müller lauf.

Nu vil vi ha' en Jægersang
Kom Møller kom!
Du hjalp os jo saa mangen Gang;
»Kom Møller kom!«
De raabe Bordet om,
O Sangens kjære Møller kom!
Kom kjære Møller kom!

Idag vil vi ha' rigtigt Skudt,
Kom Møller kom!
Du veed, hvordan man bruger Krudt,
Kom Møller kom,
De lade Bordet om!
O, Vaabenmester Møller kom,
Kom kjære Møller kom!

Idag vi drikke vil Din Skaal,
Kom Møller kom!
Du Dannemand med Sølvermaal!
Kom Møller kom,
De skjænke Bordet om,
Nu vil vi klinke, Møller kom,
Din Skaal vor Møller kom!

Den næste Sang, som ikke var trykt, skriver sig øiensynligt fra en snevrere Kreds og er iøvrigt en god Sang, med godt Humør og — hvad der ikke laa for Tiden — med en Del gode Pointer. Den er skrevet til Fader i Aaret, efterat han havde mistet sin første Hustru, og dengang han boede i Magsstræde (i »Vester Quarteer«), hvor hans Vægge vare behængte med Dyrebilleder, som han havde efter sin Svigerfader.

Af Pointerne seer jeg, at man allerede dengang kjendte de Adelige ikke blot paa det blaa Blod, men ogsaa paa den sorte »Revers«. Desværre veed jeg Intet om Pointerne angaaende Borgermajoren i Slangerup med den »ene Mand og en Gefreider« (vistnok et Citat fra en af Datidens Komedier) og angaaende Dr. Sanderum.

Melodien, der er valgt af Hensyn til Faders Svogerskab dengang, er Gebauers Melodi til »Langt høiere Bjerge saa vide paa Jord.«

Til
Hans Peter Møller!

(Melodie af Hrr. Gebauer junior).

Du grønne Livjæger, med Danrigets Priis
I Hjertet og Korset paa Brystet!
I Sommerens Hede i Vinterens Iis
Din Sang har mig ofte forlystet;
De Grønne — de jublede ofte ret lydt:
»Er Møller kun med, være Satan forknyt!«

Ei er Du studeret, hvad mig er bekjendt,
Dog veed Du til Jubel at stemme
Hver anløben Livjægers Sjælsinstrument
Saa Mæren han snarligt maa glemme;
Ved Mæren forstaar jeg den sølle Madam
Chagrin — Gid hun times al Jordrigets Skam!

Ei er Du en Croesus, ei heller Du var,
Dog svæver Dig Glæden for Øiet,
Ved Arbeid og Thevand, ved Sang og Cigar
Dig Tiden henrinder fornøiet; —
Og stundom Du traller saa høit op mod Sky
For Borgermavjoren *) fra Slangerup By.

Ei er Du af Adel, saavidt som jeg seer,
Dertil er for jevn Du og aaben,
Dog har Du et Sølvmaal ved Dit Bandoleer
Og »Kradseren« staaer i Dit Vaaben;
Den nyeste Adel, den siger ei stort,
Dens Vaaben bestaar i »Reversen er sort«!

Ei er Du en Kryber, en slig Du beleer,
Skjøndt Jægeren kryber i Marken;
Men Du boer paa Salen i Vester Quarteer,
Som Noa han sad — udi Arken;
Din Dyrverden hænger paa Væggen saa skjønt,
Om Kunstnerens **) Navn slyng Du Evighedsgrønt!

*) Stadshauptmanden i Slangerup, det er gale i mig! en mægtig Mand, han har aldrig en Mand og 1 Gefreider.

**) Herr Professor Gebauer.

Ei er Du en Konge – dog Hofstat Du har
(Sligt havde Du vistnok ei ventet)
Herr Doktoren Sanderum Livlæge var,
(Han reiser jo med Contingentet?)
Din Hofdigter er jeg, det veed jeg forvist,
Gebauer maa være Din Hoforganist!

Ei er Du – dog bort nu med »Eiet« igjen!
Eet er Du, jeg sikkert formoder:
Jeg rækker Dig Haanden og kalder Dig Ven,
Min danske, min grønklædte Broder!
Smiil længe Piano paa Danrigets Strand,
Livjægernes Sanger og Dannebrogsmand!

20. May 1831. J. Garbrecht.

At Fader gik saa meget op i sin Livjægergjerning hang sikkert sammen med hans udpræget patriotiske Sindelag, der ikke mindst mærkedes under og efter Treaarskrigen. Hans »Vaabenlære« var et Udslag deraf, ligesom han ogsaa gav gratis Undervisning i Skydning paa Livjægernes Skydebane ved »Enighedsværn«, og jeg mindes, hvorledes vi Børn bleve flaskede op med alle de mange patriotiske Sange, der kom frem i de Tider, og snart kunde dem allesammen; ikke mindst dem, hvortil Melodien var komponeret af hans gode Ven Hornemann, Komponisten til »Den tapre Landsoldat«.

Jeg selv erindrer bl. A. fra Troppernes Hjemkomst, hvorledes jeg, som en lille sexaars Purk, blev løftet op paa Armen af min Fader, ude ved »Jernporten« (den daværende Indgang til Frederiksberg Allé) for at række en Laurbærkrands op til General Wilster, der red i Spidsen for sine Soldater. Jeg husker ogsaa, hvorledes Fader tog os Drenge med ind i »Ridehuset« for at

see en af de store Fester, hvor de hjemkomne Soldater bleve bespiste, og fik mig anbragt oppe paa et af de mange Borde, der vare placerede langs Væggene, og hvorpaa der stod store Kobberbeholdere med »afbrændt Rødvin«. Da jeg ikke ragede meget op over den Beholder, jeg stod ved, havde jeg hele Tiden den varme Damp op i Næsen, saaat Lugten af afbrændt Rødvin senere altid mindede mig om denne store Begivenhed.

At de forskjellige Soldater, der under »Hjemkomsten« vare indkvarterede hos os, havde det godt, er der ingen Tvivl om, og, naar de reiste bort, fik de af Fader som Erindring en lille Sølvmedaille i Etui. Medaillen var en Sølvdaler med Frederik den Syvendes Portræt paa Aversen. Reversen var sleben glat og paa den var graveret: »Et Gran af Tak for Centnervirken«. —

Fader elskede, ligesom min Moder, Naturen, hvorfor vi Børn fra ganske smaa travede med ikke blot til Langelinie og Frederiksberg — hvad der jo dengang var lange Ture — men helt ud til Charlottenlund og Dyrehaven. De sidste Ture foregik dog oftere med en af de »holstenske Vogne«, de saakaldte »Kildevogne« eller »Kapervogne«, der holdt ved Østerport og kaprede Folk til en Tur til Charlottenlund eller Klampenborg, naar vi da ikke som i de senere Aar selv havde en Wienervogn til en Heldagstur; selvfølgelig altid efter Datidens Skik med egen Proviant i Vognsæderne. Wienervognen var uvægerlig fra en Vognmand Hansen i Adelgade; thi han havde en saadan med Tjenersæde bagpaa, og uden dette, der gav Plads for to Børn, vilde Vognen have været for lille. Da Fader jo hver Dag var tidligt paa Færde, fik han sig altid en lille »Skraber« enten paa Kjøreturen eller under et skyggefuldt Bøgetræ i Skoven.

Det var ogsaa almindeligt om Sommeren, at vi drak

The hos »Vægterens«, en lille Beværtningshave, der laa oppe ved Frederiksberg-Slot (paa et Stykke af den nuværende zoologiske Have), hvor Slottets Vægter havde sin Bolig, og hvor i den lille, hyggelige Have jævnere Borgerfamilier som vi fik det obligate »Vand paa Maskine« til Theen og til Toddyen bagefter i et af de mange Lysthuse. Her slog de Gamle sig ned, medens vi Børn legede med Gyngen, Vippebrædtet o. s. v. Disse Besøg hos »Vægterens« vare gjerne om Onsdagen, naar Fader var til Skydning paa »Skydebanen«; han kom da altid ud til os om Aftenen.

Et Aar — i »Halvtredserne« — flyttedes disse Ture ud til Smedelinien, og dette gik saaledes til: Min ældste Broder, Niels, var ude med et Skib som Søkadet, og i de Dage, da Skibet kunde ventes tilbage (man kjendte ikke Telegrammer o. s. v. som nu) gik Fader om Morgenen ud paa Toldboden for at spørge Nyt om Skibet. En af disse Morgener tog han mig med, hvad der gjorde et stærkt Indtryk paa mig; thi det var saa tidligt, at vi maatte ned i en af de Kaféer i lille Kongensgade, der aabnedes Kl. 4 af Hensyn til Slagterne ved Nikolaitaarn, og faa os en Kop Kaffe med friske Boller til.

Da vi derpaa ude ved Toldboden for at faa Ventetiden til at gaa, indtil Fader kunde faa Oplysning om Skibet, drev ind paa Smedelinien, saae vi nogle tidlige Lystfiskere ved Stadsgraven. Dette maa øiensynligt have interesseret »Ratze« meget; thi Fader, der ikke var langt fra at forkjæle sine Børn, lovede mig et Fisketegn til Stadsgraven. Han har maaske ogsaa været glad ved at høre godt Nyt om Kadetskibet. Nok er det; jeg gik strax med ham om Morgenen ned paa det af Krigsministeriets Kontorer, hvor Tegnet skulde løses, og som laa i den lille Bryghusgade. Jeg mindes, at jeg her forargedes over, at den Skriver, der skulde udstede Teg-

net, hørte feil og, da Fader opgav sin Stilling som Instrumentmager, kaldte ham Possementmager.

Da nu Tegnet kom til at lyde paa mig (eller Fader?) »med Familie« og det ikke varede længe, før vi opdagede, at man ogsaa derude kunde faa »Vand paa Maskine«, ude ved »den anden Smedie«, hvor de husede mine Fiskegreier, saa tilbragte vi adskillige hyggelige Aftener her i idyllisk Fredelighed — som om vi vare langt borte fra Byen.

Fader stødte som sagt altid til os om Aftenen, og han var i det Hele taget et saa decideret Hjemmemenneske, at det gjorde et stærkt Indtryk paa os, naar han en enkelt Gang skulde ud; ja det var minimalt, hvad han deltog i Selskabeligheden i »Skydeselskabet« og i »det gode Sindelag«. Vinteraftenerne tilbragte han helst i sit Hjem ved en Toddy eller et Glas gammeldags Puns og et Slag Kort, i Reglen Trekort eller Whist, med et Par af os Børn, Moder, »Tante Mille« eller en af Husets Venner.

Den eneste Uregelmæssighed, men samtidigt Regelmæssighed, som Fader foretog sig, var, at han hver Eftermiddag efter Middagsluren gik ud og »saae til Borgerskabet« eller »ud paa Livets Keglebane« (hvis Beliggenhed min yngre Broder Andreas interesseret spurgte om), det vil sige: gik over i Hotel d'Angleterre, hvor han drak den Kop Eftermiddagskaffe, som Moder i sin Gammeldagshed ikke vilde ud med, og samtidigt spillede lidt Billard med nogle andre af Byens fineste Billardspillere, hvoriblandt Kammersanger Chr. Hansen og en Candidat Plesner. Jeg tager næppe feil i at antage, at dette Billardspil var Skyld i, at jeg blev Student — hvilket bekræfter den gamle Sætning, at der er intet saa galt, uden at det er godt for noget; thi hans Bekjendt herfra, Plesner, var Lærer i Borgerdydskolen

paa Christianshavn, hvor jeg flyttedes ud fra Melchiors Borgerskole.

Ved at nævne Plesner kommer jeg i Tanker om et lille Udslag af Faders Lune. Da Borgerdydskolens Bestyrer, Prof. Hammerich, i nogle Vintermaaneder var paa en Reise i Syden, blev Karakterbøgerne underskrevne af forskjellige Lærere. Da min saa engang var undertegnet af Plesner, og jeg netop i den Uge havde faaet en »Anmærkning« saalydende: »Tilsøler sin Sidemand med Blæk«, føiede Fader til nedenunder: »Det maa han vænnes af med!« —

Kun eet Aar laa Fader og Moder paa Landet, paa en Bondegaard ved Gjentofte; det var i 1843 efter min Fødsel, der havde taget saa meget paa Moder. Jeg kan ikke dye mig for den Bemærkning, at det var ogsaa noget letsindigt af Moder at gaa med mig til Tivolis Aabningsfest 3 Dage, før jeg kom til Verden!

At Landliggeriet kun blev til noget den ene Gang, laa vel ikke blot i de økonomiske Forhold, men ogsaa i, at det var lovligt besværligt for Fader, da der saa tidligt om Morgenen ingen anden Forbindelse var med Byen end den med Apostlenes Heste, og han og Hornung efter gammel Skik mødtes Kl. 5 i Forretningen.

Det var jo ogsaa lovligt tidligt; men Folk var dengang tidligere paa Benene end nu, og jeg mindes levende, hvorledes Fader flere Gange paa sin Vei til Fabrikken fulgte os Drenge paa Vei, naar vi skulde i Vandet (i det Stykke af Gammelholm, der nu ligger paa Hjørnet af Nyhavn og Havnegade) og vi tre Drenge saa maatte vente udenfor Holmens Port, indtil Underofficer Hansen, vor Svømmelærer, kom og lukkede sig og os ind. Vandet var ikke overdrevent varmt paa den Tid af Dagen — men vi fik som de Første tørre Seler paa,

og hvor smagte ikke bagefter de ligesaa tørre Hvede-knopper, som vi kunde kjøbe i Marketenderiet! —

Fader, der som nævnt var en god Ven af Kammersanger Chr. Hansen (vort kgl. Theaters bedste Don Juan) og »Kammermusiken« (Kammermusikus C. I. Hansen, Komponisten til »Deilige Øresund« m. m.), der ogsaa skulde have været til Theatret, interesserede sig i sine yngre Dage selv meget for Theatret, og der blev gjort flere Forsøg paa at faa ham til at gaa samme Vei paa Grund af hans gode Sangstemme, hvad han dog som bekjendt ikke indlod sig paa.

Han optraadte dog een Gang i sin Ungdom offentligt som Sanger, idet han — sandsynligvis paa Hjemturen fra et Livjægergilde — »for gode Ord og Betaling« fik Vægteren i Kvarteret nede ved Holmens Kanal til at overlade sig hele Vægter-Munderingen. Fader sang da et Par Gange Vægterens Vers paa hans sædvanlige Ronde, og Publikum standsede forbavset og lyttede til den smukke Sangstemme.

Faders store Interesse for Theatret gjorde, at han kunde en Masse Sange fra de dengang saa gængse Syngestykker og fra de da fremkommende Vaudeviller. Melodierne og de »bevingede Ord« fra disse lærte vi Børn i Hjemmet.

Hans Theaterinteresser gav sig ogsaa Udslag i, at han lavede et Dukketheater, hvorpaa han fra Begyndelsen selv spillede for os Børn. Det var forsynet med alskens Maskineri, og han supplerede selv Dekorationer og Dukker. Blandt disse sidste mindes jeg en Matros, der dandsede Reel, og som, ved at Bagsiden dreiedes frem, blev til en gemytlig gammel Kone, som Fader havde opkaldt efter den bekjendte Md. Esselbach.

Denne Figur var maaske Reminiscentser fra en Liv-

jægermaskerade, hvor Fader havde været ung Pige for-fra og bagud en gammel Kjælling, hvilken sidste ikke havde befundet sig vel ved de mange Glas Puns, vel-villige Sjæle heldte i hende.

Det var dog ikke den eneste Gang, at Fader op-traadte som »Dame«. Da han nemlig under sin første Forlovelse engang besøgte Christiansfeldt, hvor hans Forlovede, Frk. Gebauer, havde faaet en Del af sin Opdragelse hos en Tante Satterup (vistnok en Søster til hendes Fader), fik han fat i en »Søster«-Dragt, som Kvinderne i den Herrnhutterske Menighed benyttede, hvori han gik rundt og aflagde Besøg hos de stive og høitidelige Christiansfeldtere og nær havde vendt op og ned paa hele Menigheden. —

Da han var en god Bekjendt af Familien Price, kom vi jævnligt i Kasino og senere paa Hoftheatret og saae bl. A. deres ypperlige Udførelse af de gamle Casortiske Pantomimer; ja jeg husker tydeligt, at jeg flere Gange med Fader har været oppe bag Kulisserne paa begge Theatre og »seet Pjerrot nærved«, medens mine to ældre Brødre ved disse Lejligheder optraadte som Statister blandt »Publikum« i en lille dramatisk Bagatel, der hed saadan noget som »Perspektivkassen«.

Det var ikke for intet, at vi Drenge, da vi vare flyttede fra vort gamle Hjem i Borgergade ned til Holmens Kanal 259, fik Lov til at lave et Theater, der kunde stilles op i den store Klaveersal, og fik Hjælp baade af Moder og Fader til at give vore Forestillinger, der altid endte med en Pantomime, udført af os 5 ældste Sødskende og Frederiks Klassekammerat, den glade og elskværdige Frederik Lund. Denne sidste var Cassander, Betty Columbine, Frederik Pjerrot, Niels Junkeren, jeg Harlekin og Marie Feen.

Et gemytligt Program, skrevet af Fader til en af disse Forestillinger, er endnu i mit Eie og lyder saaledes:

STOR FEST-FORESTILLING

I ANLEDNING AF

TANTE LETTES FØDSELSDAG

Første Afdeling.

Sjoueren hos Assistenten.

Personerne:

Assistenten ..... Hr. *Frederik.*
Sjoueren ..... » *Niels.*

Hellig 3 Konger.

Kongen fra Østerland, den sorte. Hr. *Ratzen.*
De andre To { ..... » *Frederik.* / ..... » *Peter.*

Slesvigholsteneren i Knibe.

Vaudeville.

Personerne:

Ast, Skrædder ..... Hr. *Christian.*
Grethe, hans Datter ..... Jfr. *Betty.*
Søren Beenløse, Corporal .... Hr. *Albert.*
En Tjener ..... » *Conrad.*

Anden Afdeling.

Tableau.

Romerske Børn: Jfr. *Nicoline* og Jfr. *Maria.*

Spøgeriet paa Herregaarden.

Ranke, Student ..... Hr. *August.*
Søren, Gaardskarl ..... » *Randböll.*

Stor Pantomine efter Casorti med utallige Forvandlinger.

Harlequins Død og Opstaaen.

Personerne:

Casander ..... Hr. *Nicolini Lundini.*
Columbine ..... Jfr. *Elisabethski.*
Pjerrot ..... Hr. *Møllerski.*
Harlequin ..... » *Conradi Christiani.*
Junkeren ..... » *Nilleken.*
En Fee ..... Jfr. *Maren.*

Forestillingen ophører, naar den er forbi. Ingen tilstedes Adgang paa Theatret. Skulde Publikum ikke være tilfreds, kan de enten gaa igjen eller, om de hellere vil, faa de erlagte Penge tilbage.

Det Møllerske Skuespillerselskab.

NB. Orkestret dirigeres af Hr. Concertmester Kabell fra Aarhuus.

Der er ingen Tvivl om, at, hvis Publikum ikke var tilfreds, saa var det da ikke, fordi de ikke fik nok for Pengene.

Den nævnte Aften var det altsaa Musiklærer Kabell fra Aarhus, der sad ved Klaveret; hvem der ellers betjente det, husker jeg ikke; Fader var det i alt Fald ikke. Synge kunde han og musikalsk var han; men spille noget Instrument kunde han ikke; thi det var vist egentlig ikke Spil, naar han ved festlige Leiligheder klimprede for os de to eneste Melodier, han havde lært sig til paa Klaveret; den ene var en Vals og den anden en Kontredans. Det maa have gjort et mægtigt Indtryk paa mig at høre Fader spille; thi jeg glemmer aldrig de to Melodier. Med Broder Frederiks Hjælp ere de blevne rekonstruerede, og jeg anfører dem her som et Minde om Faders pianistiske Virksomhed og som en Prøve paa Datidens ukrydrede musikalske Smag. De tage sig bedst ud paa et gammeldags taffelformet Piano.

VALS.

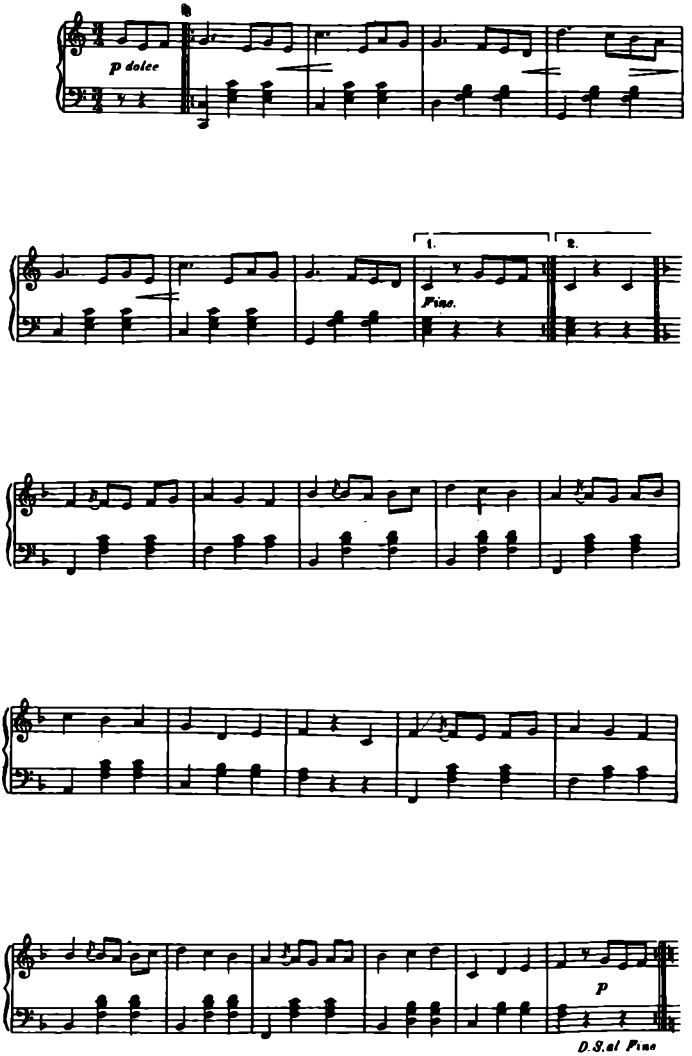

GALOP.

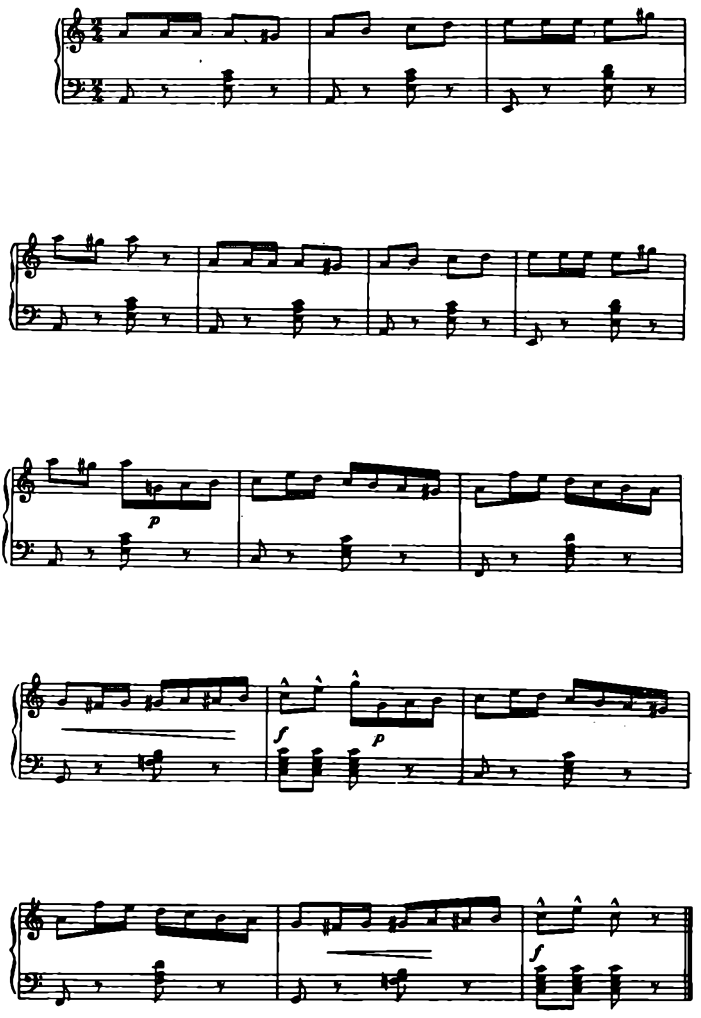

Faders Virksomhed som Stemmer skaffede dog ogsaa Familien direkte Fornøielser. Saaledes husker jeg, hvorledes Fader engang havde min Broder Frederik med paa en Stemmetourné paa Lolland og Falster, hvor de bleve gjæstfrit behandlede paa alle de store Gaarde, de besøgte. Jeg selv blev en Sommer næsten dagligt i en 14 Dags Tid hentet af Fader i Melchiors Skole før Skoletidens Ophør (Fader var heldigvis en god Bekjendt af Melchior) og fulgte med ud langs Strandveien, hvor han skulde stemme.

»Kammermusikken«, der jo var en Slags »*maitre de plaisir*« hos Frederik den Syvende, arrangerede i Regelen Koncerterne for Kongen. Naar disse skulde afholdes paa Frederiksborg og Fader skulde tilsee Flygelerne forinden, kom som oftest Hansen, selv kjørende en Gig, hen forbi os i Borgergade og hentede Fader; men det hændte dog ogsaa nogle Gange, at Fader tog en Wienervogn, hvori saa de Fleste af Familien fulgte med ham og havde en fornøielig Dag i Hillerød og Omegn.

Engang kom jeg allene med paa en lignende Udflugt; det var til Jægerspris, hvor Kongen boede den Vinter. Turen gik dertil i en Wienervogn, hvori sad: Kammermusikus Hansen, Sangeren Peter Schram, Fader og en Fjerde (jeg troer: Sangeren Th. Liebe) foruden Undertegnede. Kjøreturen derned i den mørke Vintereftermiddag gjorde et uudsletteligt Indtryk paa mig; thi de sad alle Fire og dampede løs paa Pibe eller Cigar, og — Vinduerne vare lukkede, da det var en knagende Frost. En Tur, jeg spadserede i Skoven den næste Formiddag, medens Fader stemte Flygelet oppe paa Slottet, gjorde ogsaa et stærkt Indtryk paa mig, da det var første Gang, jeg var paa Landet ved Vintertid. —

Familiens landlige Tilbøieligheder blev dog tilsidst tilfredsstillede, idet vi i de sidste Par Aar af Faders Liv

kom til at »ligge paa Landet« paa en Maade. Fader leiede nemlig, efterat Søster Betty havde gjennemgaaet et alvorligt Tyfustilfælde, for hendes Skyld et Lysthus — svarende til en af de nuværende Kolonihaver — ude hos Gartner Lipke, der havde en stor Gartnerhave i den østlige Halvdel af Classens Have. Herude nød Fader, som altid, at være i det Frie, og det var tilmed Noget for den gamle Livjæger, hvis Korps jo i Kampen mod Engelskmanden havde høstet sine Laurbær i Classens Have.

Desværre hentede vist Fader herude Spiren til den Gigtfeber, hvoraf han døde, idet han, efter Sædvane let paaklædt, kom forpustet varm ud til os fra Skydebanen en kold Maiaften — hans sidste Fødselsdag.

Skal jeg nu i Tankerne fremkalde et Billede af Fader, saa seer jeg ham, der nærmest var en smuk Mand, med en god Holdning (Reminiscentser fra Livjægertiden?) spadsere ud med os Børn, gaaende eller løbende ved Siden, og med sin Hustru under Armen. I hine umiddelbare Tider gik altid Ægtefæller og som oftest Sødskende eller Venner med hinanden under Armen; man holdt ikke hinanden »tre Skridt fra Livet«.

Fader var paa disse Ture ikke blot stolt af Moder, der var en statelig Kone med meget smukke Øine, og af os Børn, men — jeg tror, jeg tør sige det — ogsaa af sit Dannebrogsbaand. Han havde jo virkelig ogsaa fortjent det, og det betød mere dengang, da f. Ex. alle Skildvagter skulde gjøre Honnør for ham. — Han havde altid, naar han gik ud, en Del løse Skillinger i den ene Lomme og, naar vi Børn vare med ham, maatte en af os, hver Gang vi passerede en Fattig, hen og give Denne et Par Skilling. —

Jeg seer ogsaa for mig hans polidske Ansigt, naar han spøgte med Folk. Han havde en sjælden Evne til at kunne sige til Folk, hvad det skulde være, og »drive« med dem, uden at de bleve fornærmede, da de altid mærkede, at det kun var et Udslag af hans Gemytlighed og hans Velvillie overfor dem.

Hvor ofte f. Ex. har jeg ikke hørt ham sige til Gjæster, der kom ind i Stuen, før de havde faaet Overtøiet af: »Værsgo' og klæd Dem af og sæt Dem ned!« og naar han saa om Aftenen havde fulgt dem tildørs, raabe ned efter dem: »Trappen er malet«! og kort efter den nødvendige Beroligelse: »Jamen det er længe siden«! —

Endelig husker jeg tydeligst hans glade og tilfredse Ansigt, naar han, som nævnt, sad i Familiens Skjød og fik sig et Slag Kort med nogle af os. Jeg seer hans gode Ansigt og seer Cigaren i den ene Mundvig og Hovedet lidt paaskjævs for ikke at faa Røgen op i Øinene.

Hans Smaadrillerier manglede heller ikke her overfor os. Saaledes husker jeg, hvorledes han ved i Kortspil paa Skrømt at have drevet sin vordende Svigerdatter Idas Spillegjæld til sig op til et større Beløb, gjorde hende helt betænkelig. —

Jeg veed intet bedre at slutte med end den Karakteristik, min Fætter Christian Petersen, der boede i vort Hjem fra 15 Aars Dreng, til han blev medicinsk Kandidat, engang gav af Fader: »Han var en rar og venlig Mand, som der ikke var Vrøvl ved; vi har aldrig skiftet et ondt Ord; det laa ikke for ham«.

Ja Fader var, som jeg haaber at have faaet frem i Ovenstaaende, et yderst elskværdigt Menneske, afholdt af Alle og — en saare kjærlig Fader for os Børn, hvilket jeg trøstigt kan underskrive paa mine Sødskendes og egne Vegne.

I Januar 1913. *Conrad Møller*